

LÁTNI ÉS LÁTTATNI

A csíksomlyói búcsú történetéről *Dr. Mohay Tamás* etnográfus-szociológusnak számos fontos publikációja, illetve könyve jelent meg. Egy kis ízelítőt kértünk a búcsújárás gazdag forrásaiból és a szakember véleményéből.

◆ **– A ma is élő hagyományon kívül milyen forrásaink vannak csíksomlyói búcsú évszázados szokásairól?**

– A legkevesebb forrásunk a diktatúra évtizedeiből maradt fenn, de kéziratok háztörténetek, naplók és visszaemlékezések ebből az időből is sok érdekességet őriztek meg. Például azt, hogy kis csoportokban a búcsújáróka virrasztástól a körmenetig szinte a teljes

régi „forgatókönyvet” betartották. A legtöbb történeti forrást és feldolgozást a második világháborút megelőző nyolcvan–száz évből lapozhatjuk fel – részben a ferencesektől, részben kívülálló érdeklődőktől. Orbán Balázs például a térden megtett keresztútjárást írta le, amit egy-egy buzgóbb zarándok az 1990-es években is megtett. A helybeli újságok és a ferencesek saját újságjai is sok híradást, riportot meg persze intelmet, elmélkedést tartalmaznak. Koldusokról, versengésekről, és persze megkapóan szép jelenetekről is olvashatunk, például 1925-ből: „A zászlós tarkaság eleven hulláma a nyírfürtös hegyoldalon, a 30 ezernyi ajaknak hatalmas zsongássá verődő éneklése, a 'labóriumot' (labarum) vivő mirtuszkoronás diák s az öntudatos komolysággal haladó székely papság... mind, mind drága emlékei maradnak a testvéri ölelkezésből hazatérő hitvalló székelynek, nemkülönben a távoli tájakról eljött fehéringujjas csángónak.” A visszaemlékező 19 éves csíkközmási diák, Bálint Tivadar később pap lett, aztán öt évet töltött kommunista munkatáborokban és

börtönökben. Mindezekről részletesen szó esik a búcsújárás történetéről szóló, 2009-ben megjelent könyvében.

– **A liturgiai eredetű hagyományt mivel gazdagította a helyi kultúra? Különbözik ez a nagy nyilvánosság által ismert csillagösvényes, romantikus képtől?**

– A búcsújárás régebbi hagyományában nagy szerepet játszott a ferencesek gimnáziuma, ami háromszáz éven át, a 19. század végéig állt a rend vezetése alatt. A diákság buzgó tagja volt a Mária, a Szent Antal és más vallásos társulatoknak. Tanáraik színdarabokat írtak, amelyeket virágvasárnap is, pünkösöd szombaton is előadtak. A 18. századi feljegyzések igen sok csodás gyógyulást, imameghallgatást örökítettek meg: az emberek szíve hálával telt meg, ha ezekre gondoltak, és erős hittel tudtak fohászolni. A tömeges zarándoklatok résztvevőinek egy része megérzésem szerint ezt a kissé megfogyatkozott belső erőt keresi, amikor a búcsújáráshoz történeteket költ, kicsi mítoszokat formál, vagy világiasabb tartalmakkal, túlfűtött nemzeti érzésekkel pótolja a valódi áhítatot.

– **Mennyire enged Csíksomlyó az újfajta „zarándokdivatoknak”, azok kellékeinek?**

– A búcsújárás minden generáció idején változott, az újabb divatok látványossá tesznek sok mindent, ami látható, mondhatnám, ami felszínes. A búcsúsok jó része régen is „látni és láttatni” érkezett a kegyhelyre. A kíváncsiság és a megmutatkozás vágya: természetes emberi hajlandóságok. Mellettük mindig szükség volt és van kiművelt lelki tartásra, tudatos belső fegyelemre, hogy ezeken túlemelkedve a búcsú valóban az legyen, ami: közös imádság, az eucharisztia közös megünneplése, a bűnbánat jeles alkalma, egyszerűen a hit megélésének, megerősítésének jeles napja. ◆